

การพัฒนาตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการ
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษา
DEVELOPMENT OF INDICATORS AND SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY-
GUIDED ACADEMIC AFFAIRS MANAGEMENT STRATEGY
FOR HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์¹

Arunee Hongsirawat¹

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Assistant Professor, Department of Higher Education, Educational Policy, Management, and Leadership,
Faculty of Education, Chulalongkorn University

Received: November 10, 2018 Revised: December 2, 2019 Accepted: December 17, 2019 Published Online: March 28, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน พัฒนาคำชี้แจง พัฒนายุทธศาสตร์ และตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างผู้บริหารและอาจารย์ 224 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัจจุบัน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดร่วมสมัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 (2) การพัฒนาคำชี้แจง พบว่า คำชี้แจงด้านหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจำนวนตัวบ่งชี้มากที่สุด (3) การพัฒนายุทธศาสตร์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์คือ การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การวัดและประเมินผล การวิจัยและพัฒนา การบริการทางวิชาการ ชั้นเลิศสำหรับสถาบันอุดมศึกษา พันธกิจคือ การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยและพัฒนาและการบริการวิชาการ การพัฒนาคณาจารย์ การวัดและประเมินผล หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดร่วมสมัย และการบริหารความเสี่ยง โดยมีวัตถุประสงค์ 6 ประการ ได้แก่ 1) การจัดทำหลักสูตรชั้นเลิศระดับชาติและนานาชาติ 2) การจัดการเรียนการสอนชั้นเลิศที่สร้างผู้เรียนให้เป็นไปตาม Expected Learning Outcome ของหลักสูตร 3) การนิเทศการศึกษาชั้นเลิศที่แก้โจทย์และปัญหาของประเทศได้แท้จริง 4) การวัดและประเมินผลชั้นเลิศที่แก้โจทย์และปัญหาของประเทศได้แท้จริง 5) การวิจัยและพัฒนาชั้นเลิศที่แก้โจทย์และปัญหาของประเทศได้แท้จริง 6) การบริการทางวิชาการชั้นเลิศที่แก้โจทย์และปัญหาของประเทศได้แท้จริง และยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 1) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การวิจัย

¹Corresponding Author: Arunee.Ho@chula.ac.th

และพัฒนาและการบริการวิชาการที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) การพัฒนา
คณาจารย์กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง 5) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดร่วมสมัย 6) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงกับการบริหารความเสี่ยง (4) ตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักการของ
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเหมาะสม ซึ่งตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้
คำสำคัญ: การพัฒนาตัวบ่งชี้ ยุทธศาสตร์ การบริหารงานวิชาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

This research aimed to study the current situations, develop indicators, develop management strategies, and examine appropriateness of indicators and management strategies. Administrators and faculty member samples are 224 people. The findings were as follows: (1) A current situation was found that Sufficiency economy philosophy and contemporary concepts, the mean was 4.26, (2) The development of indicators were found that a great number of Indicator “ Sufficiency Economy Philosophy-Guided Curriculum”, (3) The development of management strategies were composed of vision which are Excellent curriculum construction, teaching and learning management, educational supervision, assessment and evaluation, research and development, academic community service for higher education institutions. Mission which are Sufficiency economy philosophy-guided academic affairs management for curriculum and instruction, research and development and academic community service, professional development, assessment and evaluation, sufficiency economy philosophy and contemporary concepts and risk management. **Purposes are composed of** 1) Excellent curriculum and international curriculum construction 2) Excellent teaching and learning management based on expected learning outcomes 3) Excellent educational supervision that solves root causes of the country 4) Excellent assessment and evaluation that solves root causes of the country 5) Excellent research and development that solves root cases of the country 6) Excellent academic affairs management that solves root causes of the country. Strategies are composed of 6 strategies: 1) Sufficiency Economy Philosophy-Guided Curriculum and Teaching and Learning Management 2) Sufficiency Economy Philosophy-Guided Research and Development and Academic Community Service 3) Professional Development and Sufficiency Economy Philosophy 4) Sufficiency Economy Philosophy-Guided Assessment and Evaluation 5) Sufficiency Economy Philosophy and

Contemporary Concepts 6) Sufficiency Economy Philosophy and Risk Management (4) Examining appropriateness of indicators and management strategies was appropriateness. Indicators are composed of 6 indicators.

KEYWORDS: Indicator Development, Strategies, Academic Affairs Management, Sufficiency Economy Philosophy

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“เศรษฐกิจพอเพียง” ครอบคลุมความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีต่อผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน โดยจะต้องอาศัย 2 เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไข กรอบความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม ทั้งนี้ มีงานวิจัยที่การศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง โดยได้ข้อค้นพบที่น่าสนใจและมีความหลากหลาย อาทิ หลังจากที่ชุมชนใช้แนวทางการ พัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง การกระจายรายได้ของคนในชุมชนดีขึ้น (สมศรี จินะวงษ์, 2544) ทั้งนี้ คุณลักษณะทั้ง 3 ประการ ได้แก่ ความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี จะเกิดขึ้นได้จากการ พัฒนาความรู้และคุณธรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไขหลักของการพัฒนาคน (สัทยา พลปถพี, 2548) นอกจากนี้ ในศาสตร์ด้านการอุดมศึกษา พบว่า ชิตาภรณ์ ทองขุ่ม (2551) ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูปหลักสูตร เศรษฐศาสตร์บัณฑิตที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1) หลักการและแนวคิดในการ ปฏิรูป 2) นโยบายในการปฏิรูป ประกอบด้วย นโยบายระดับประเทศ นโยบายระดับองค์กรที่เกี่ยวข้อง และนโยบายระดับสถาบันการศึกษา 3) แนวทางการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย ปรัชญา เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรและรายวิชา และกระบวนการจัดการเรียนการสอน และ 4) แนวทางการจัดการศึกษา แนวทางการบริหาร และการจัดการด้านวิชาการในระดับ สถาบันการศึกษา อีกทั้ง ทุดิรัตน์ รื่นเรือง (2552) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข โดยการ สร้างตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิเคราะห์หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรและสร้างรายวิชา และการประเมินผลการทดลองใช้รายวิชาในหลักสูตรพยาบาล ศาสตรบัณฑิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สร้างขึ้น รวมทั้ง เอื้อบุญ ที่พึ่ง (2553) ทำการวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบการพอเพียง โดยมียุทธศาสตร์รอง ได้แก่ 1) เร่งรัดพัฒนานักศึกษาให้มีภาวะผู้นำตามแนวทางคุณธรรมนำความรู้ให้เป็นเงื่อนไขสู่ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง 2) เร่งส่งเสริมกิจกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือสหกิจศึกษา 3) เร่งพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างความยั่งยืนของความพอเพียง โดยมียุทธศาสตร์รอง ได้แก่ 1) เร่งสร้างตระหนักรู้ นวัตกรรมไทย ใช้ของไทย ใช้จ่ายพอเพียง

2) พัฒนาภาวะผู้นำ บุคคลต้นแบบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) สร้างสังคมชุมชนพอเพียงในมหาวิทยาลัย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา” จะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนี้ ผลการวิจัยของผู้วิจัยเรื่อง “การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” (อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์, 2554) ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์ที่ 2 การจัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์ที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์ที่ 4 การนิเทศการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์ที่ 5 การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริการวิชาการแก่สังคมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์ที่ 7 การบูรณาการทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ให้มีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่ยังไม่ได้นำยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นกรณีศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปขยายในวงกว้าง อีกทั้งยังไม่ได้มีการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้นงานวิจัยนี้จะมีการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่อธิบายยุทธศาสตร์ทั้ง 7 ประการให้ชัดเจน เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ของการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา
3. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา
4. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักการของปรัชญาสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาตัวบ่งชี้ หมายถึง การพัฒนาสิ่งที่น่าสนใจหรือชี้สภาพการณ์ของการบริหารงานวิชาการในช่วงเวลาหนึ่งๆ ตามระดับที่ต้องการวัดหรือตรวจสอบ ซึ่งสามารถกำหนดเป็นปริมาณ หรือ

ตัวเลขได้ รวมทั้งมีการพัฒนาแนวการปฏิบัติในการจัดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้เดี่ยว หมายถึง ตัวแปรที่บ่งบอกลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เพื่ออธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

ตัวบ่งชี้รวม หมายถึง การรวมตัวแปรเข้าด้วยกัน โดยมีการถ่วงน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัวเพื่อคำนวณค่าดัชนีรวมออกมาตามน้ำหนักนั้น

ยุทธศาสตร์ หมายถึง แนวการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบด้านที่ 1 คือ หลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบด้านที่ 2 คือ การวิจัยและพัฒนาและการบริการวิชาการที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบด้านที่ 3 คือ การพัฒนาคณาจารย์กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบด้านที่ 4 คือ การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบด้านที่ 5 คือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดร่วมสมัย และองค์ประกอบด้านที่ 6 คือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารความเสี่ยง

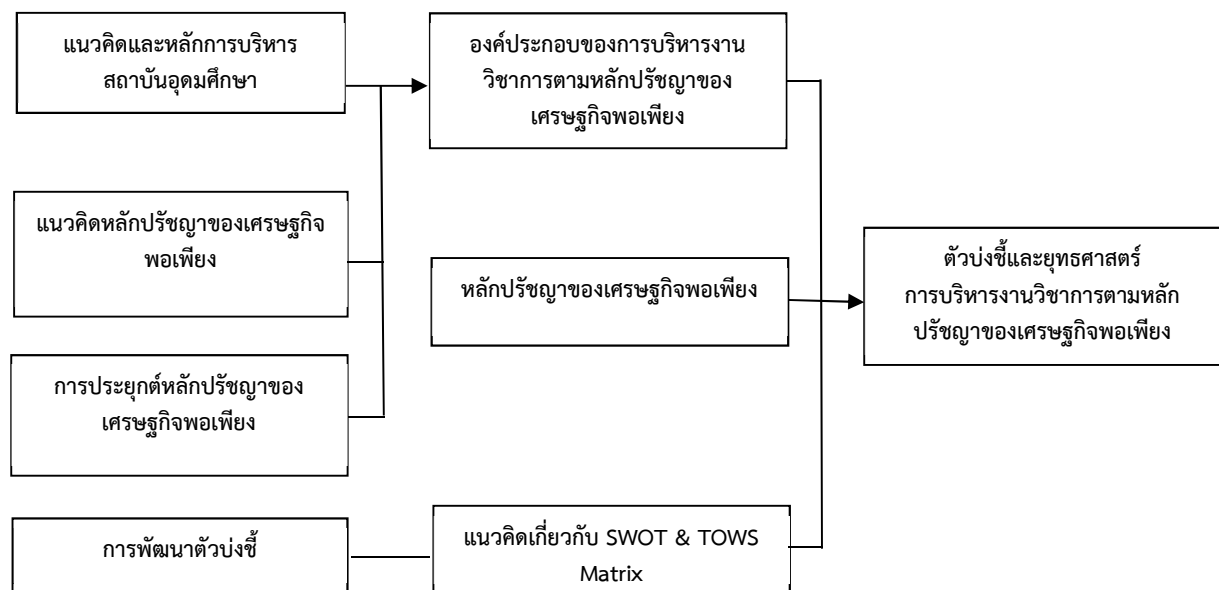
ยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการ หมายถึง แนวการปฏิบัติในการจัดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ในการบริหารงานวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักปรัชญาที่มีหลักการ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และมีเงื่อนไข ได้แก่ ความรอบรู้ และคุณธรรม

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง องค์ประกอบของการบริหารงานใน 7 ด้าน ได้แก่ องค์ประกอบด้านที่ 1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดร่วมสมัย องค์ประกอบด้านที่ 2 คือ หลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบด้านที่ 3 คือ การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบที่ 4 ด้านการพัฒนาคณาจารย์กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบด้านที่ 5 การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบที่ 6 การวิจัยและพัฒนาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบที่ 7 การบริการวิชาการแก่สังคมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมาจากฐานงานวิจัยของ อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์ (2554)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ผู้บริหารและคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ราชภัฏ) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ราชวมงคล) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน รวมจำนวน 18 สถาบัน

กลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 17 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

2. ผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) จำนวน 224 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการแบ่งสถาบันอุดมศึกษาออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ (1) สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดของรัฐ (2) สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ (3) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ราชภัฏ) (4) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ราชวมงคล) (5) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา 5 ประเภท โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 400 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและอาจารย์ด้วย

แบบสอบถามชุดเดียวกันคือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา และสรุปจำนวนกลุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและอาจารย์ที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

ตัวอย่าง		สถาบันอุดมศึกษา						
		(1) สถาบันอุดมศึกษาใน สังกัดของรัฐ	(2) สถาบันอุดมศึกษาใน กำกับของรัฐ	(3) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ราชภัฏ)	(4) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (ราชชมงคล)	(5) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ไม่ระบุสถาบัน	รวม
ผู้บริหาร และ อาจารย์	ส่ง	50	50	200	50	50	16	400
	ได้รับ	0	48	103	13	44		224

เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติวิเคราะห์คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) จึงต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของการใช้สถิติดังกล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ต้องมีขนาดเท่ากับหรือมากกว่า 100 นอกจากนี้ สตีเวน และคณะ (Steven and Others, 1993 อ้างถึงใน ปัทมา ทองสม, 2553) กำหนดไว้ว่ากลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ ควรใช้ 5 หน่วยต่อหนึ่งตัวแปร หรือมีจำนวน 5 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์ โดยในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 224 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา
2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารจากสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา
3. แบบสอบถามผู้บริหารและอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แบบสัมภาษณ์ในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) ตรวจสอบคุณภาพโดยการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
- 2) แบบสอบถาม ตรวจสอบคุณภาพโดยการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกแบบสอบถามในข้อที่มีค่า IOC ≥ 0.5 ขึ้นไป และค่าความเที่ยง (Reliability) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค อยู่ระหว่าง 0.818 – 0.950 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสอบถาม

องค์ประกอบ	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค
1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดร่วมสมัย	0.917
2. หลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	0.936
3. การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	0.818
4. การพัฒนาคุณภาพชีวิตกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	0.922
5. การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	0.902
6. การวิจัยและพัฒนาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	0.919
7. การบริการวิชาการแก่สังคมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	0.950

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เอกสาร ตำรา งานวิจัย ข้อมูลที่สืบค้นจากฐานข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ต งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษา ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้บริหารจากสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 17 คน เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษา

2. แบบสอบถามผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและอาจารย์ จำนวน 224 คน

3. ยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิพากษ์โดยวิธีอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) โดยนำร่างยุทธศาสตร์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา โดยแบ่งผู้ทรงคุณวุฒิออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการอุดมศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด 5 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร ตำรา งานวิจัย ข้อมูลที่สืบค้นจากฐานข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ต งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

2. การสัมภาษณ์ผู้บริหารจากสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

3. แบบสอบถามผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์ตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษา โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) เพื่อนำไปสร้างกรอบโมเดลตัวบ่งชี้ การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ (Principal component method) และหมุนแกนแบบออร์ทोगอนอล (Orthogonal) ด้วยวิธีแวนิแม็กซ์ (Varimax rotation) หลังจากทำการหมุนแกนแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อกำหนดองค์ประกอบที่เหมาะสม

4. ข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

5. ข้อมูลที่ได้จากการนำร่างยุทธศาสตร์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบร่างยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหาร 17 คน เพื่อให้ได้ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ 11 ประเด็น ได้แก่ 1) ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ร่วมกับแนวคิดสมัยใหม่ 3) การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ 4) หลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6) การนิเทศการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7) การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8) การวิจัยและพัฒนาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 9) การบริการวิชาการแก่สังคมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 10) ตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา 11) ยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ของการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถาบันอุดมศึกษา

ผู้วิจัยได้ตัวบ่งชี้จากวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ (Principal component method) และหมุนแกนแบบออร์โธกอนอล (Orthogonal) ด้วยวิธีแวร์แมกซ์ (Varimax rotation) หลังจากทำการหมุนแกนแล้วผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเพื่อกำหนดองค์ประกอบที่เหมาะสมดังนี้ 1) แต่ละองค์ประกอบต้องมีความแปรปรวนร่วม (eigen value) มากกว่า 1 ขึ้นไป (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 อ้างถึงใน ปัทมา ทองสม, 2553) 2) ค่าของตัวแปรแต่ละตัวในองค์ประกอบแต่ละตัวจะต้องมีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) มากกว่า 0.45 (Johnston, 1981 อ้างถึงใน ปัทมา ทองสม, 2553) 3) องค์ประกอบแต่ละตัวจะต้องมีตัวแปรบรรยายตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2551 อ้างถึงใน ปัทมา ทองสม, 2553) 4) กำหนดชื่อองค์ประกอบ จากตัวแปรแต่ละตัวที่ประกอบเป็นตัวแปรแฝงที่บ่งบอกถึงการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

ตารางที่ 3 คำนำน้หนักตัวประกอบของตัวบ่งชี้ของการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

ตัวบ่งชี้รวม 1 “หลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	น้ำหนักตัวประกอบ
1. การตั้งอยู่บนพื้นฐานองค์ประกอบของความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และมี 2 เงื่อนไขคือ มีความรอบรู้และคุณธรรม	.575
2. มีจำนวนหน่วยกิตรายวิชาและเนื้อหาที่เหมาะสม ไม่ยากหรือไม่มากจนเกิน ระดับมาตรฐานความรู้และสมรรถนะของแต่ละระดับ	.595
3. การศึกษาอย่างรอบด้านและเป็นองค์รวมและบูรณาการศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกัน	.691
4. การเรียนรู้อย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก	.519
5. การส่งเสริมให้เกิดการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล โดยก่อให้เกิดความตระหนัก ถึงความยั่งยืนและยึดทางสายกลาง	.592
6. อาจารย์ผู้ศึกยภาพของหลักสูตร มีความระมัดระวังในการบริหารหลักสูตร	.731
7. การมุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น คิดถูก คิดดี ทำเป็น	.677
8. การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติ ปัจจัยแวดล้อมและการปรับตัวกับสิ่งต่างๆ	.672
9. การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีมุมมองชีวิตที่เป็นสุขทั้งทางกายและจิตใจคู่กัน	.640
10. การบูรณาการคุณธรรมในหลักสูตรอย่างชัดเจน	.696
11. การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่มีความเป็นท้องถิ่นและสากล โดยการสร้างคนให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศและของโลกและพลโลก	.537

ตารางที่ 3 คำนำน้หนักตัวประกอบของตัวบ่งชี้ของการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
พอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา (ต่อ)

ตัวบ่งชี้รวม 1 “หลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	น้ำหนักตัวประกอบ
12. การประยุกต์วิธีการสอนหรือการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ประสบการณ์และทัศนคติที่ดีหรือทัศนคติทางบวกให้กับผู้เรียน	.545
13. การส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และปัญญาไปใช้ในชีวิตจริงได้	.487
14. การส่งเสริมให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไปสู่การมีคุณธรรม ศีลธรรม มีจรรยาบรรณ และมีความเมตตา	.458
15. การตระหนักถึงประโยชน์ของผู้เรียนในด้านการเรียนรู้และการใช้ชีวิต	.454
ตัวบ่งชี้รวม 2 “การวิจัยและพัฒนาและการบริการวิชาการที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	น้ำหนักตัวประกอบ
1. การให้ความสำคัญแก่ภูมิปัญญาท้องถิ่น	.482
2. การวิจัยและพัฒนาที่สร้างองค์ความรู้และมีการตีพิมพ์ลงในวารสารที่มี Impact factor และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	.499
3. การบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัยที่เป็นลักษณะสร้างสรรค์	.555
4. การให้ความรู้ วิชาการ เทคโนโลยี นวัตกรรมและการถ่ายทอดทัศนคติประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย	.599
5. การบริหารงบประมาณอย่างเหมาะสม	.685
6. กลุ่มเป้าหมายเกิดปัญหาในการพัฒนาชีวิต พัฒนางาน และแก้ปัญหาได้จริง	.714
7. การถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมให้แก่กลุ่มเป้าหมาย	.625
8. การส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม	.630
9. การส่งเสริมให้มีความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงและการมีผลระยะยาว	.685
10. การส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจหลักการและแนวคิดอย่างชัดเจนและนำไปประยุกต์ใช้ได้	.675
11. การมีกระบวนการพัฒนาทุกมิติในสังคม ทั้งในด้านบุคคล ครอบครัว ชุมชนท้องถิ่น และประเทศ ส่งผลให้เกิดความยั่งยืน	.730
12. การต่อยอดจากการวิจัยและพัฒนา โดยการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีจากระดับห้องปฏิบัติการไปสู่ระดับที่ใช้งานได้จริง	.665

ตารางที่ 3 ค่าน้ำหนักตัวประกอบของตัวบ่งชี้ของการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา (ต่อ)

ตัวบ่งชี้รวม 3 “การพัฒนาคุณภาพการศึกษากับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	น้ำหนักตัวประกอบ
1. การสอนจากประสบการณ์จริง การลงมือปฏิบัติจริง และการสร้างต้นแบบของความสำเร็จให้เห็นประจักษ์	.506
2. การได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม	.595
3. การพัฒนาการสอนโดยเน้นกระบวนการสอนเชิงสร้างสรรค์	.735
4. การใช้ความรู้ ปัญญา คุณธรรม และรับผิดชอบต่อสังคม	.677
5. การกำกับดูแลคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียน	.641
6. การพัฒนางานวิจัย การสอน งานบริการวิชาการ และการบริหารอย่างสม่ำเสมอ	.525
7. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม สถานการณ์ และบุคคลเพื่อเตรียมพร้อมในการแก้ปัญหา	.609
8. การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ประกอบการให้คำปรึกษาระหว่างอาจารย์และผู้เรียน	.467
9. การส่งเสริมให้ผู้เรียนสะท้อนตนเองแล้วปรับปรุง และติดตามผล การปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง	.571
ตัวบ่งชี้รวม 4 “การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	น้ำหนักตัวประกอบ
1. การเน้นทั้งกระบวนการและผลลัพธ์	.503
2. การเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ	.699
3. ผู้เรียนต้องมีคุณธรรม ไม่มีการทุจริต	.731
4. ผู้สอนออกข้อสอบที่มีความยากง่ายในระดับที่เหมาะสมด้วยความยุติธรรม	.689
5. การมีจรรยาบรรณในการทำวิจัย และมีจริยธรรมในการวิจัยกับมนุษย์และสิ่งมีชีวิต	.485
ตัวบ่งชี้รวม 5 “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดร่วมสมัย”	น้ำหนักตัวประกอบ
1. มีความสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน	.495
2. การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงผลกระทบระยะยาวมากกว่าผลกระทบสั้น	.660
3. การรับรู้และยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ	.671
4. การเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์และการให้ความสำคัญกับความเป็นเหตุเป็นผลในการคิดและการลงมือปฏิบัติ	.671
5. การสร้างความมั่นคงในระดับชุมชน โดยส่งเสริมให้บุคคลละมัดระวังในการใช้จ่ายและตระหนักถึงความเป็นจริงของสังคม	.530

ตารางที่ 3 คำนำน้หนักตัวประกอบของตัวบ่งชี้ของการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา (ต่อ)

ตัวบ่งชี้รวม 5 “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดร่วมสมัย”	น้ำหนักตัวประกอบ
6. การดำเนินการตามแนวทางของ Plan, Do, Check, Act	.474
7. การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	.638
ตัวบ่งชี้รวม 6 “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารความเสี่ยง”	น้ำหนักตัวประกอบ
1. ปรัชญาแนวพุทธที่เป็นความจริงของธรรมชาติที่สามารถประยุกต์กับแนวคิดสมัยใหม่ได้ทุกยุคสมัย	.657
2. การดำเนินชีวิตหรือการดำเนินกิจการต่างๆ ไม่เกินความจำเป็น	.707
3. การประยุกต์ใช้ประกอบการตัดสินใจและเพื่อทางเลือกในลักษณะของการบริหารความเสี่ยง	.606

จากตารางที่ 3 คำนำน้หนักตัวประกอบของตัวบ่งชี้ของการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ตัวบ่งชี้รวม 1 “หลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตัวบ่งชี้เดี่ยวที่ 6 อาจารย์รู้ศักยภาพของหลักสูตร มีความระมัดระวังในการบริหารหลักสูตร มีค่าน้ำหนักตัวประกอบมากที่สุดคือ 0.731 ตัวบ่งชี้รวม 2 “การวิจัยและพัฒนาและการบริการวิชาการที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตัวบ่งชี้เดี่ยวที่ 11 การมีกระบวนการพัฒนาทุกมิติในสังคม ทั้งในด้านบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ ส่งผลให้เกิดความยั่งยืน มีค่าน้ำหนักตัวประกอบมากที่สุดคือ 0.730 ตัวบ่งชี้รวม 3 “การพัฒนาคณาจารย์กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตัวบ่งชี้เดี่ยวที่ 3 การพัฒนาการสอนโดยเน้นกระบวนการสอนเชิงสร้างสรรค์ มีค่าน้ำหนักตัวประกอบมากที่สุดคือ 0.735 ตัวบ่งชี้รวม 4 “การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตัวบ่งชี้เดี่ยวที่ 3 ผู้เรียนต้องมีคุณธรรม ไม่มีการทุจริต มีค่าน้ำหนักตัวประกอบมากที่สุดคือ 0.731 ตัวบ่งชี้รวม 5 “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดร่วมสมัย” ตัวบ่งชี้เดี่ยวที่ 3 การรับรู้และยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ และตัวบ่งชี้เดี่ยวที่ 4 การเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์และการให้ความสำคัญกับความเป็นเหตุเป็นผลในการคิดและการลงมือปฏิบัติ มีค่าน้ำหนักตัวประกอบมากที่สุดและเท่ากันคือ 0.671 ตัวบ่งชี้รวม 6 “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารความเสี่ยง” ตัวบ่งชี้เดี่ยวที่ 2 การดำเนินชีวิตหรือการดำเนินกิจการต่างๆ ไม่เกินความจำเป็น มีค่าน้ำหนักตัวประกอบมากที่สุดคือ 0.707

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถาบันอุดมศึกษา

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ TOWS Matrix ของการพัฒนาตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา ใน 6 ด้าน โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน พิจารณา โดยมีองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบด้านที่ 1 คือ หลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบด้านที่ 2 คือ การวิจัยและพัฒนาและการบริการวิชาการที่สอดคล้องกับ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบด้านที่ 3 คือ การพัฒนาคณาจารย์กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบด้านที่ 4 คือ การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบด้านที่ 5 คือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดร่วมสมัย

องค์ประกอบด้านที่ 6 คือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารความเสี่ยง

ตอนที่ 4 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีความชัดเจน
2. ทำวิจัยเพื่อสร้างหลักวิชาการใหม่ๆ เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. ปรับแนวคิดร่วมสมัยให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
4. เพิ่มการจัดการความรู้

ยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษา

วิสัยทัศน์

การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การวัดและประเมินผล การวิจัยและพัฒนา การบริการทางวิชาการ ชั้นเลิศสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

พันธกิจ

การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยและพัฒนาและการบริการวิชาการ การพัฒนาคณาจารย์ การวัดและประเมินผล หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดร่วมสมัย และการบริหารความเสี่ยง

วัตถุประสงค์

- 1) การจัดทำหลักสูตรชั้นเลิศระดับชาติและนานาชาติ
- 2) การจัดการเรียนการสอนชั้นเลิศที่สร้างผู้เรียนให้เป็นไปตาม Expected Learning

Outcome ของหลักสูตร

- 3) การนิเทศการศึกษาชั้นเลิศที่แก้โจทย์และปัญหาของประเทศได้แท้จริง
- 4) การวัดและประเมินผลชั้นเลิศที่แก้โจทย์และปัญหาของประเทศได้แท้จริง
- 5) การวิจัยและพัฒนาชั้นเลิศที่แก้โจทย์และปัญหาของประเทศได้แท้จริง
- 6) การบริการทางวิชาการชั้นเลิศที่แก้โจทย์และปัญหาของประเทศได้แท้จริง

ยุทธศาสตร์ที่ 1 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางในการดำเนินการ

- 1) หลักสูตรที่อยู่บนพื้นฐานขององค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีจำนวนหน่วยกิต รายวิชาและเนื้อหาที่เหมาะสม ไม่มาก ไม่ยาก จนเกินระดับมาตรฐานความรู้และสมรรถนะแต่ละระดับ
- 2) หลักสูตรที่เป็นการศึกษาอย่างรอบด้านและเป็นองค์รวม เรียนรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก สร้างให้เกิดการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล โดยก่อให้เกิดความตระหนักถึงความยั่งยืน
- 3) ผู้สอนสามารถนำผู้เรียนก้าวไปสู่ความเข้าใจในเนื้อหาด้วยการคิดอย่างเป็นระบบ รวมถึงหลักสูตรจะต้องมีการฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถมองปัญหาอย่างองค์รวม เชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก มีการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การวิจัยและพัฒนาและการบริการวิชาการที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางในการดำเนินการ

- 1) การคิดโจทย์วิจัย การเขียนโครงการวิจัย ต้องมีเหตุผลและตรรกะเชิงวิชาการ มีแนวคิด ทฤษฎีหลักการหรือความรู้สนับสนุนอย่างเข้มแข็ง อันจะทำให้มีภูมิคุ้มกันที่ดี
- 2) การประมาณค่าใช้จ่ายในการทำวิจัยบนฐานของความพอประมาณ
- 3) การทำวิจัยที่ต้องใช้กับสิ่งมีชีวิต มนุษย์และสัตว์ ต้องพิจารณาในด้านคุณธรรม จริยธรรม อย่างรอบคอบ
- 4) การเน้นเกี่ยวกับการให้ความรู้ วิชาการ เทคโนโลยี นวัตกรรมและการถ่ายทอดทัศนคติ ประสบการณ์แก่กลุ่มเป้าหมายทั้งด้านเนื้อหา วิธีการ เวลา และค่าใช้จ่าย บนฐานของความพอประมาณ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาอาจารย์กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางในการดำเนินการ

1) อาจารย์มีความรู้ มีคุณธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี การส่งเสริมให้ผู้เรียนสะท้อนตนเอง แล้วปรับปรุง และติดตามผลการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

2) หลักปรัชญาที่ทำให้การดำเนินชีวิตของบุคคลและองค์กรสามารถดำรงอยู่อย่างมั่นคงและยั่งยืน

3) การสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบ ภายใต้สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสม

4) การทำงานเป็นทีม การแลกเปลี่ยนแบ่งปัน และมีการจัดการความรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางในการดำเนินการ

1) ผู้ออกแบบประเมินหรือข้อสอบต้องมีคุณธรรมจริยธรรม ไม่ออกข้อสอบยากหรือง่ายเกินไป

2) ผู้ออกแบบประเมินหรือข้อสอบต้องให้คะแนนด้วยความยุติธรรมและเป็นธรรมกับผู้สอบทุกคน ผู้สอบออกข้อสอบที่มีความยากง่ายในระดับที่เหมาะสมด้วยคุณธรรม

3) การวัดและประเมินผลโดยการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรม การทำงานร่วมกับคนอื่น และการวัดและประเมินผลเพื่อให้รู้จุดที่จะพัฒนา

4) สามารถวัดได้ชัดเจนและเน้น Quality มากกว่า Quantity ควรเน้น Results based มากกว่า Ideas based การเน้นทั้งกระบวนการและผลลัพธ์ การเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดร่วมสมัย

แนวทางในการดำเนินการ

1) ปรัชญาแนวพุทธ เป็นความจริง เป็นธรรมชาติ ที่สามารถประยุกต์กับแนวคิดสมัยใหม่ ได้จากทุกยุคเสมอ

2) ความมีเหตุผลที่เป็นตรรกะในการคิดและทำ มีภูมิคุ้มกัน เป็นกรอบกำบังที่แข็งแกร่ง และต้องใช้ความรู้หรือปัญญาที่ประกอบด้วยหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่ถูกต้อง

3) การมีคุณธรรมจริยธรรม ศีลธรรม จรรยาบรรณกับการประพฤติดี

ยุทธศาสตร์ที่ 6 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารความเสี่ยง

แนวทางในการดำเนินการ

1) การมีธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส การตรวจสอบได้ ไม่มีการทุจริต

2) การคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงระยะยาว ไม่กระทำการที่เกินตัวจนกลายเป็นภาระปัญหาติดตามมาในอนาคต

3) การนำองค์ความรู้ที่หลากหลายมาปรับใช้เป็นฐานของแต่ละงานแต่ละบทบาท และแต่ละวัฒนธรรมให้เหมาะสม

4) การคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงระยะยาว ไม่กระทำสิ่งที่เกินตัวจนกลายเป็นภาระปัญหาติดตามมาในอนาคต

5) การบริหารความเสี่ยงตามหลักการสมัยใหม่ จะสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหาร 17 คน เพื่อให้ได้ประเด็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ 11 ประเด็น ได้แก่ 1) ความหมายของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ร่วมกับแนวคิดสมัยใหม่ 3) การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ 4) หลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5) การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6) การนิเทศการศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7) การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8) การวิจัยและพัฒนาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 9) การบริการวิชาการแก่สังคมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 10) ตัวบ่งชี้การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา 11) ยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิตาภรณ์ ทองขุ่ม (2551) ที่มีการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิรูปหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิตที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า แนวทางการปฏิรูปหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิตที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1) หลักการและแนวคิดในการปฏิรูป 2) นโยบายในการปฏิรูป ประกอบด้วย นโยบายระดับประเทศ นโยบายระดับองค์กรที่เกี่ยวข้อง และนโยบายระดับสถาบันการศึกษา 3) แนวทางการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย ปรัชญา เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรและรายวิชา และ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และ 4) แนวทางการจัดการศึกษา แนวทางการบริหาร และการจัดการด้านวิชาการในระดับสถาบันการศึกษา

2. คำนำนักตัวประกอบของตัวบ่งชี้ของการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ตัวบ่งชี้รวม 4 “การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตัวบ่งชี้เดียวที่ 3 ผู้เรียนต้องมีคุณธรรม ไม่มีการทุจริต มีค่านำนักตัวประกอบมากที่สุดคือ 0.731 ตัวบ่งชี้รวม 5 “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดร่วมสมัย” ตัว

บ่งชี้เดี่ยวที่ 3 ตัวบ่งชี้เดี่ยวที่ 4 การเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์และการให้ความสำคัญกับความเป็นเหตุเป็นผลในการคิดและการลงมือปฏิบัติ มีค่าน้ำหนักตัวประกอบมากที่สุดคือ 0.671 สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอื้อบุญ ที่พึ่ง (2553) ทำการวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบการพอเพียง ยุทธศาสตร์รอง เร่งรัดพัฒนานักศึกษาให้มีภาวะผู้นำตามแนวทางคุณธรรมนำความรู้ให้เป็นเงื่อนไขสู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเร่งพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างความยั่งยืนของความพอเพียง ยุทธศาสตร์รอง การพัฒนาภาวะผู้นำ บุคคลต้นแบบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ผลการพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา ใน 6 ด้านคือ องค์ประกอบด้านที่ 1 คือ หลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบด้านที่ 2 คือ การวิจัยและพัฒนาและการบริการวิชาการที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบด้านที่ 3 คือ การพัฒนาคณาจารย์กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบด้านที่ 4 คือ การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบด้านที่ 5 คือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดร่วมสมัย องค์ประกอบด้านที่ 6 คือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารความเสี่ยง สอดคล้องกับแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถาบันอุดมศึกษา ในประเด็นของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีความชัดเจน การทำวิจัยเพื่อสร้างหลักวิชาการใหม่ๆ เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การปรับแนวคิดร่วมสมัยให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และการเพิ่มการจัดการความรู้

4. ยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ มีความสอดคล้องกับพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา

4.1 การนำยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนาและการบริการวิชาการมาประยุกต์ใช้ ถือว่าเป็นการให้ความสำคัญกับการวิจัย สอดคล้องกับเสรีภาพทางวิชาการที่เน้นเสรีภาพของสมาชิกของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ คณาจารย์และนิสิตนักศึกษาในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ ทั้งด้านการเรียนการสอนและการวิจัยค้นคว้า การเน้นหลักการด้านเสรีภาพทางวิชาการ เพื่อที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์และนิสิตนักศึกษาสามารถปฏิบัติภารกิจตามบทบาทและหน้าที่ที่พึงกระทำได้เต็มที่ (วิจิตรศรีสอ้าน, 2518)

4.2 ยุทธศาสตร์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวคิดร่วมสมัย เป็นการประยุกต์ปรัชญาแนวพุทธ เป็นความจริง เป็นธรรมชาติ ที่สามารถประยุกต์กับแนวคิดสมัยใหม่ ได้จากทุกยุคสมัย รวมทั้งนำแนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งมี KPI และกระบวนการติดตามที่เหมาะสม และ

ดำเนินการตาม PDCA การวัดกระบวนการ PDCA ที่ใช้ตั้งแต่การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การวัดและประเมินผล การวิจัยและพัฒนาและการบริการวิชาการ รวมทั้งแนวคิดสมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการผลิตที่มีคุณภาพและบริโภคที่พอประมาณ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

4.3 ยุทธศาสตร์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารความเสี่ยง สอดคล้องกับการมีธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส การตรวจสอบได้ ไม่มีการทุจริต การคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงระยะยาว ไม่กระทำการสิ่งที่เป็นตัวจนกลายเป็นภาระปัญหาติดตามมาในอนาคต การกำหนดงบประมาณตามแผนและโครงการ ต้องใช้องค์ประกอบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดแนวคิดในการวางแผนยุทธศาสตร์ โดยใช้กระบวนการ PDCA

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์ประกอบในแต่ละด้านของการบริหารงานวิชาการทั้ง 6 ประการ ได้แก่ หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การวัดและประเมินผล การวิจัยและพัฒนา และการบริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบย่อยเพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลในการออกแบบการวิจัย ดังนั้นในการนำไปใช้ อาจประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละองค์กร

2. ยุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ สามารถนำไปใช้ในแต่ละสถาบันตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการกำหนดองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการขึ้นใหม่ แล้วเปรียบเทียบกับองค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการจากงานวิจัย ในประเด็นของความเหมือนและความต่าง เมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ควรพัฒนายุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับบริบทของอุดมศึกษาในกลุ่มประเภทของสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มสังคมศาสตร์ และกลุ่มมนุษยศาสตร์ โดยน้อมนำสาระสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแกนหลักในการพัฒนายุทธศาสตร์ฯ และคำนึงถึงประเภทของสถาบันอุดมศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

- ชิตาภรณ์ ทองขุ่ม. (2551). **การปฏิรูปหลักสูตรเศรษฐศาสตร์บัณฑิตที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หุติยรัตน์ รื่นเรือง. (2552). **การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัทมา ทองสม. (2553). **การพัฒนาดัชนีชี้วัดความสุขในการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต สังกัดกระทรวงสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2518). **หลักการอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สมศรี จินะวงษ์. (2544). **การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ในชุมชนที่ใช้แนวทางการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัททยา พลปลัดพี. (2548). **การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์. (2554). **การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. ทนพัฒนาอาจารย์ใหม่/นักวิจัยใหม่ กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอื้อบุญ ที่พึ่ง. (2553). **ยุทธศาสตร์การพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.